Jordbruksutskottets betänkande 1986/87:10

om försurningen

JoU
1986/87:10

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett tiotal motionsyrkanden om luftföroreningar och försurning. Motionerna innehåller förslag om ytterligare åtgärder för att minska de svenska utsläppen av luftföroreningar och förslag till insatser på det internationella planet för att åstadkomma minskade utsläpp i bl. a. Storbritannien och Polen.

Med hänvisning huvudsakligen till det program mot luftföroreningar och försurning som riksdagen lade fast förra året samt med beaktande av pågående och väntade åtgärder, såväl nationellt som internationellt, avstyrker utskottet bifall till motionsyrkandena. Till betänkandet har fogats 13 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Motionerna

Motion 1985/86:Jo708 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 4—6 och 12),

4. att riksdagen beslutar att gränsvärdet för svavel vid kolförbränning skall vara 0,05 g/MJ,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpta gränsvärden för övriga utsläpp från olje- och kolförbränning i enlighet med vad som i motionen anförts,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till gränsvärden för utsläpp vid förbränning av torv, ved och andra biobränslen i större anläggningar,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av det internationella förhandlingsarbetet på luftföroreningarnas område.

Motion 1985/86:Jo715 av Paul Lestander m. fl. (vpk), vari yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen att denna vid kontakter med Norges regering verkar för att höggradig rening av stoft och kopparutsläpp från Sulitjelma kopparsmältverk sker, alternativt att driften vid smältverket avbryts.

Motion 1985/86:Jo717 av Berit Oscarsson m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om verksamheten med kalkning av sjöar m. m.

Motion 1985/86:Jo738 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 38, 39 och 41)

38. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att talan bör väckas mot Storbritannien och Polen vid

1 *Riksdagen 1986/87. 16 saml. Nr 10*

Rättelse: S. 1 rad 29 ny text: Motion 1985/86:Jo717 — — — sjöar m. m.

Internationella domstolen i Haag för dessa länders föroreningar av andra länders territorier,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om tekniskt och ekonomiskt samarbete med Polen på miljöskyddsområdet,

41. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om åtgärder för att åstadkomma minskade utsläpp av svavel- och kväveoxider inom landet.

Motion 1985/86:Jo775 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2) att riksdagen hos regeringen hemställer om en konkret plan för radikal minskning av industrins och kraftvärmeverkens utsläpp i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motion 1985/86:Jo776 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 2 och 15)

1. att riksdagen beslutar begära att regeringen låter utarbeta ett handlingsprogram mot försurningen i enlighet med motionen,

2. att riksdagen beslutar begära att regeringen utövar kraftiga påtryckningar på Storbritannien för att minska svavelutsläppen och uppta förhandlingar med berörda länder om införandet av miljötullar i enlighet med vad som anförts i motionen,

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag till principer om miljöbistånd för att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa i enlighet med vad som anförts i motionen, samt beslutar att anslå 200 milj. kr. för ändamålet.

Motion 1985/86:Jo797 av Olof Johansson m. fl. (c), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en miljöfond för Stockholms län med finansiering och uppgifter enligt vad som anförts i motionen.

Motion 1985/86:Jo799 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 2, 3, 8 och 9)

2. att riksdagen hos regeringen begär ett program för minskning av förbränning av kol och olja i syfte att begränsa utsläppen av koldioxid,

3. att riksdagen beslutar att målsättningen skall vara att begränsa de försurande utsläppen till en nivå som naturen långsiktigt kan tåla utan att skadas i enlighet med de gränsvärden som fastställdes vid den internationella försurningskonferensen Miljö -82,

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skärpta miljökrav för eldning av kol i enlighet med vad som förordas i motionen,

9. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om uttag av svavelavgift i syfte att begränsa svavelutsläppen från de största utsläppskällorna i Sverige.

Utskottet

Allmän bakgrund

Arbetet med att söka förstå och motverka luftföroreningarnas effekter har pågått sedan slutet av 1960-talet. Till en början var det främst skadorna i sjöar och vattendrag som väckte oro. Efter hand har försurningen också påverkat mark och grundvatten. Långtgående effekter i hela det biologiska systemet har registrerats.

Försurningen orsakas av utsläpp av försurande svavel- och kväveföreningar vid eldning med fossila bränslen och från industriprocesser. Eldning med fossila bränslen är den dominerande källan till *svavelutsläpp*. Utsläppens storlek påverkas därför starkt av energianvändningen och fördelningen mellan olika energislag. De största *kväveoxidutsläppen* kommer från biltrafiken. De sura svavel- och kväveföreningarna kan transporteras långa sträckor.

Marken tillförs syra inte bara via atmosfären utan också genom naturliga biologiska processer och genom olika åtgärder inom jordbruket och skogsbruket. Bl. a. innebär uttaget av gröda och virke i vissa fall en nettotillförsel av syra till marken. Försurningen av jordbruksmark och skogsbruksmark är en följd både av det sura nedfallet och av dessa andra försurningsprocesser.

Den största delen av det sura nedfallet i Sverige härrör från utsläppet utomlands.

Utsläppsbegränsningar i Sverige

Bakgrund

De första generella reglerna om begränsning av *svavelutsläppen från oljeeldning* infördes år 1968 då förbränning av eldningsolja med mer än 2,5 viktprocent svavel förbjöds i hela landet (prop. 1968:122, 3LU 64, rskr 334). Under början av 1970-talet begränsades den högsta tillåtna svavelhalten i eldningsolja till 1 % i städer med höga svaveldioxidhalter i luften och därefter i de mest försurningskänsliga delarna av landet. År 1976 fattade riksdagen beslut om ytterligare åtgärder för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp (prop. 1976/77:3, JoU 4, rskr. 24). Målet var att svavelutsläppen till år 1985 skulle minskas till den nivå som gällde i början av 1950-talet. I linje härmed stiftades en ny lag (1976:1054) om svavelhaltigt bränsle med bestämmelser om begränsning av svavelutsläppen från förbränning av olja och genom en till lagen hörande förordning (1976:1055) om svavelhaltigt bränsle (ändrad senast 1983:627) har begränsningarna successivt skärpts ytterligare. Sedan den 1 oktober 1984 gäller för hela landet ett förbud mot att förbränna *tjock eldningsolja* med en svavelhalt över 1 %, vilket motsvarar 0,24 g svavel per megajoule (g/MJ) bränsle. Svavelhalten i *tunn eldningsolja* (villaolja) *och dieselolja* har begränsats till 0,3 % fr. o. m. den 1 oktober 1980.

Utsläpp av försurande ämnen kan även begränsas med stöd av miljöskyddslagstiftningen, och i samband med 1976 års beslut förutsattes det att minskningen av svavelutsläppen från *industrins processer* skulle uppnås genom skärpta villkor vid prövning enligt miljöskyddslagen (1969:387).

Särskilda *riktlinjer* för begränsning av *svavelutsläppen från koleldning* beslutades av riksdagen år 1984 (prop. 1983/84:158, JoU 28, rskr. 389). Dessa riktlinjer innebär att för större anläggningar, med ett årligt totalt utsläpp överstigande 400 ton svavel, gäller ett intervall på 0,05—0,10 g/MJ bränsle som riktlinje för utsläppen. För mindre anläggningar gäller ett intervall på 0,10—0,17 g/MJ.

Vid sidan om svavelnedfallet spelar också *nedfallet av kväveföreningar* en stor roll i försurningsprocessen. Till en början vidtogs åtgärder endast i begränsad omfattning för att minska kväveoxidutsläppen från stationära och mobila källor. En betydande sådan föroreningskälla är biltrafiken. Under 1970-talet infördes krav på rening av bilarnas avgaser i Sverige. Krav beträffande utsläpp av kväveoxider infördes fr. o. m. 1976 års bilmodeller.

I december 1985 beslutade riksdagen om skärpta krav för avgasrening på personbilar (prop. 1985/86:61, JoU 11, rskr. 101). Beslutet innebar att krav som motsvarar gällande federala krav i USA införs i Sverige frivilligt fr. o. m. 1987 års bilmodeller och obligatoriskt fr. o. m. 1989 års modeller. För att stimulera till köp av personbilar som uppfyller de skärpta avgaskraven har försäljningsskatten (accisen) satts ned på sådana personbilar av 1987 och 1988 års modeller (prop. 1985/86:145, SkU 41, rskr. 237).

Riksdagen behandlar för närvarande ett förslag om en bilavgaslag (prop. 1986/87:56). Lagen skall innehålla nödvändiga regler för att genomföra de skärpta avgaskraven, och genom lagen läggs ett ökat ansvar på biltillverkarna beträffande fordons funktion och hållbarhet. Jordbruksutskottet har behandlat förslaget till bilavgaslag med motioner i sitt betänkande JoU 1986/87:7, vilket riksdagen beräknas ta ställning till inom kort.

I maj 1985 fattade riksdagen beslut om ett sammanhållet *program mot luftföroreningar och försurning* (prop. 1984/85:127, JoU 28, rskr. 275). Till grund för beslutet låg bl. a. en *aktionsplan* utarbetad av statens naturvårdsverk i samarbete med andra myndigheter inom ramen för en av regeringen i början av år 1984 tillsatt särskild aktionsgrupp. Enligt beräkningar som redovisades i aktionsplanen hade den målsättning som lades fast vid 1976 års beslut uppfyllts med bred marginal. Utsläppen av svaveldioxid hade sålunda minskat från 685 000 ton år 1975 till ca 300 000 ton år 1983.

Beslutet om försurningsprogrammet innefattar ett samlat handlingsprogram för de närmaste årens arbete med luftförorenings- och försurningsfrågorna. Beträffande åtgärder för att minska de svenska utsläppen av försurande ämnen innebär beslutet — utöver åtgärder för en bättre bilavgasrening — bl. a. *att* en ytterligare minskning av industrins svavelutsläpp skall eftersträvas, *att* möjligheterna att ytterligare minska svavelhalterna i tunga och lätta eldningsoljor skall utredas *samt att* ett konkret handlingsgprogram för minskning av kväveoxidutsläppen från förbränningsanläggningar skall utarbetas och att möjligheter att stödja åtgärder för att minska utsläppen av kväveoxider skall införas.

Med dessa och övriga åtgärder som redovisas i handlingsprogrammet skulle det enligt jordbruksministern vara möjligt att uppnå minskningar i Sverige av svaveldioxidutsläppen med 65 % och av kvävedioxidutsläppen med 30 % fram till år 1995 räknat från utsläppsnivån år 1980 (prop. 1984/85:127 s. 30 resp. 33).

Motionerna

I flera av de nu aktuella motionerna framläggs förslag om skärpningar av gällande utsläppskrav.

Enligt motion Jo708 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) bör gränsvärdet för svavel vid kolförbränning vara 0,05 g/MJ för alla koleldade anläggningar

(yrkande 4) och gränsvärdet för övriga utsläpp från kol- och oljeförbränning bör skärpas (yrkande 5); i det sammanhanget omnämns särskilt dels att svavelutsläppen vid kvarvarande oljeförbränning bör sänkas till 0,1 g/MJ genom avsvavling, dels att regeringen skall återkomma med förslag till skärpta krav för utsläpp av kväveoxider vid kolförbränning. Vidare bör regeringen enligt motionen lägga fram förslag till gränsvärden för utsläpp vid förbränning av torv, ved och andra biobränslen i större anläggningar (yrkande 6).

I motion Jo738 av Bengt Wersterberg m. fl. (fp) förordas (yrkande 41) en rad åtgärder i syfte att åstadkomma minskade utsläpp av svavel- och kväveoxider inom landet: Energispar- och oljeersättningsprogrammen bör fortsätta och intensifieras. Industrins svavelutsläpp skall halveras inom tio år. En miljöavgift bör läggas på svavelutsläpp. Högsta tillåtna svavelhalt i tjock eldningsolja bör snarast möjligt sänkas från 1 till 0,5 % genom att man till en början ökar användningen av Nordsjöolja. I tunn eldningsolja bör svavelhalten sänkas från 0,3 till 0,15 % genom ianspråktagande av outnyttjad raffinaderikapacitet.

Enligt motion Jo775 (yrkande 2) av Lars Werner m. fl. (vpk) bör regeringen lägga fram förslag till reningsåtgärder beträffande de 100 värsta svavelutsläppskällorna, av vilka de 15 värsta skall åtgärdas redan under år 1987. Vidare ansluter sig motionärerna till förslagen i den inledningsvis redovisade aktionsplanen att alla åtgärder som kostar mindre än 7 500 kr./ton avskild svaveldioxid bör genomföras.

I motion Jo776 av Alf Svensson (c) begärs (yrkande 1) att regeringen låter utarbeta ett handlingsprogram mot försurningen innefattande bl. a. en 90-procentig minskning av svavelutsläppen till år 1990.

Motionärerna i motion Jo797 — Olof Johansson m. fl. (c) — tar sikte på försurningssituationen i Stockholmsområdet och begär förslag om inrättande av en miljöfond för Stockholms län, finansierad genom en särskild avgift på utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider från större anläggningar.

Enligt motion Jo799 av Karin Söder m. fl. (c) bör regeringen ta fram ett program för minskning av förbränningen av kol och olja i syfte att begränsa utsläppen av koldioxid (yrkande 2). Vidare skall riksdagen besluta att målsättningen skall vara att begränsa de försurande utsläppen i enlighet med de gränsvärden som fastställdes vid den internationella försurningskonferensen Miljö -82, dvs. det sura nedfallet av svavel skall begränsas till 0,5 g/m^2 markyta (yrkande 3). Kraven vid eldning med kol bör skärpas och maximalt bör en utsläppsnorm på 0,05 g svavel per MJ tillåtas (yrkande 8). En utredning bör komma till stånd om uttag av en svavelavgift i syfte att begränsa svavelutsläppen från de största utsläppskällorna i Sverige (yrkande 9).

Utskottets överväganden

Utskottet vill för sin del till en början framhålla att de riktlinjer för utsläppsbegränsningarna och den inriktning av det fortsatta arbetet härvidlag som 1985 års beslut om försurningsprogrammet innehåller får anses ge uttryck för vad som med rimliga ekonomiska hänsynstaganden kan anses vara realistiskt att genomföra under den tid programmet avser, dvs. under de när-

maste åren. I likhet med vad utskottet anförde förra året (JoU 1984/85:28 s. 17) anser utskottet att det inte finns anledning att beträffande programmets allmänna inriktning använda andra formuleringar än dem som anfördes i propositionen. Motionerna Jo738, Jo775, Jo776 och Jo799 avstyrks därför såvitt de innehåller förslag om inriktning och metoder för verksamheten som skiljer sig från dem som fastlagts i försurningsprogrammet.

Inte heller finns det enligt utskottets mening skäl att i nu förevarande sammanhang tillmötesgå sådana allmänt hållna krav — som närmast tar sikte på inriktningen av energipolitiken — som kommer till uttryck i motionerna Jo775 och Jo799. I sammanhanget kan erinras om att en utvärdering av de nuvarande principerna för energibeskattningen bör genomföras enligt beslut av riksdagen tidigare i år (prop. 1985/86:140, SkU 38, rskr. 364). De nämnda motionerna avstyrks såvitt nu är i fråga.

De skärpta krav på begränsningar för utsläppen av svavel vid koleldning som framförs i motionerna Jo708, Jo 738 och Jo799 skulle enligt utskottets mening i praktiken omöjliggöra koleldning i mindre anläggningar. Motionerna i denna del avstyrks därför av utskottet.

Med hänsyn till att enligt gällande riktlinjer i princip samma utsläppsnormer gäller för kol som för torv och andra biobränslen bör inte heller yrkandet i motion Jo708 om förslag till särskilda normer för bl. a. torv- och vedförbränning bifallas.

Syftet med yrkandet i motion Jo799 att begränsa koldioxidutsläppen får anses tillgodosett genom de över huvud taget utsläppsbegränsande åtgärder som företas inom ramen för försurningsprogrammet.

Det huvudsakliga syftet med motion Jo797 — att minska utsläppen i Stockholmsområdet — är också det väsentligen tillgodosett genom att försurningsprogrammet genomförs med gynnsamma effekter för miljön i hela landet. I den del motionen föreslår en utredning om tillskapandet av en miljöfond för Stockholmsområdet avstyrker utskottet alltså motion Jo797.

Sistnämnda motion liksom motionerna Jo738, Jo775 och Jo799 innehåller förslag om införande i någon form av en avgift på svavelutsläpp. I denna fråga har utskottet samma uppfattning som vid behandlingen av liknande motionsyrkanden i samband med beslutet förra året om försurningsprogrammet (JoU 1984/85:28 s. 18). Enligt utskottets mening bör således den fortsatta reduktionen av svavelutsläppen — vilken för övrigt måste ske inom ramen för de energipolitiska målen i stort — styras i första hand av kommande utredningsresultat och genom krav från naturvårdsverkets sida vid koncessionsprövningar enligt miljöskyddslagstiftningen. De nämnda motionerna avstyrks således såvitt däri föreslås införandet av en avgift på svavelutsläpp.

Beträffande de krav på skärpta regler för oljeförbränning som framställs i motionerna Jo708 och Jo738 vill utskottet erinra om att riksdagen i samband med beslutet förra året om försurningsprogrammet gav regeringen till känna vad utskottet hade anfört om att den tillåtna svavelhalten i lätt eldningsolja och dieselolja borde sänkas så snart det var praktiskt möjligt (JoU 1984/85:28 s. 18 och 35). Detta tillkännagivande resulterade i att regeringen uppdrog åt statens energiverk att utreda förutsättningarna för en minskning av svavelhalten i raffinerade oljeprodukter över huvud taget, dvs. inte bara i tunna utan också i tjocka oljor.

Utredningsuppdraget slutfördes i maj 1986 och har redovisats i statens energiverks publikation (1986:4) Svavelhalten i oljeprodukter. Enligt utredningen bör svavelhalten i den tunna oljan kunna sänkas till kostnader som är lägre än för andra sätt att minska svavelutsläppen. En sänkning till 0,15 viktprocent kan vara motiverad. Däremot är enligt utredningen en skärpning av kravet på svavelhalten i den tjocka oljan mer tveksam av kostnadsskäl och av hänsyn till effekterna för svenska raffinaderier. Sverige har i dag det hårdaste kravet i Europa, 1,0 viktprocent, och en sänkning till 0,5 viktprocent skulle enligt utredningen ge de svenska raffinaderierna en klar kostnadsnackdel.

Utredningen har remissbehandlats och är för närvarande föremål för fortsatta överväganden inom industridepartementet. Enligt vad utskottet erfarit är något resultat av dessa överväganden inte att vänta förrän tidigast under våren 1987.

Med hänvisning främst till att överväganden sålunda pågår inom regeringskansliet i syfte att om möjligt åstadkomma en skärpning beträffande den tillåtna svavelhalten i oljeprodukter finner utskottet att de motionsyrkanden som avser krav på sådana skärpningar inte för närvarande bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Detta gäller motionerna Jo708 och Jo738.

Beträffande krav på åtgärder i syfte att begränsa kväveutsläppen vill utskottet — utöver vidtagna och pågående åtgärder på bilavgasområdet — framhålla att naturvårdsverket och energiverket har i uppdrag att utarbeta ett särskilt program för minskning av kväveutsläppen. Enligt vad utskottet inhämtat är detta arbete ännu inte avslutat. Vad som i motion Jo738 föreslagits om tillsättandet av en utredning i syfte att åstadkomma minskningar av kväveoxidutsläppen får således anses redan vara tillgodosett. Detsamma får anses vara fallet med önskemålet i motion Jo708 om att regeringen skall komma med förslag om låga gränsvärden för kväveoxider vid kolförbränning.

Kalkning

Bakgrund

Åtgärderna för att begränsa de försurande utsläppen har kompletterats med atgärder för att återställa redan försurade områden. En försöksverksamhet med kalkning av sjöar och vattendrag inleddes år 1977, och den fortsätter sedan år 1982 i större skala. Detta år inleddes också en försöksverksamhet med kalkning och andra åtgärder för att motverka försurning av mark och grundvatten.

Sedan år 1982 har länsstyrelserna ansvaret för att planera kalkningen och fördela de statliga bidragen till verksamheten. Också naturvårdsverket och fiskeristyrelsen har visst ansvar för kalkningsverksamheten. Bidragen uppgår normalt till 85 % av kostnaderna för ett kalkningsprojekt. För projekt som är särskilt värdefulla från miljö- och naturvårdssynpunkt kan statsbidraget täcka hela kostnaden. Regler om kalkningsverksamheten finns i förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag.

I den aktionsplan som i enlighet med den tidigare redovisningen låg till grund för riksdagens beslut år 1985 om försurningsprogrammet diskuterades också frågan om det framtida behovet av kalkning. Om alla försurningshotade sjöar skulle kalkas fordrades enligt aktionsplanen insatser på ca 200 milj. kr. per år. Om samtidigt huvuddelen av alla rinnande vatten, möjliga att kalka, skulle åtgärdas, skulle det sammanlagda resursbehovet uppgå till ca 400 milj. kr. per år. I planen föreslogs en successiv utbyggnad av kalkningsverksamheten varvid för budgetåret 1985/86 föreslogs en ökning av det statliga bidraget med 20 milj. kr. till 90 milj. kr. Jordbruksministern anslöt sig till den inriktning av kalkningsverksamheten som föreslogs i aktionsplanen.

Motion

Enligt motion Jo717 av Berit Oscarsson m. fl. (s) kan det finnas anledning att nu överväga om inte statsbidrag inom oförändrad medelsram skall utgå med 100 % för all kalkning. Om statsbidraget omfattar hela den godkända kostnaden för all kalkning, skulle, menar motionärerna, ansvaret för genomförande av verksamheten kunna läggas på länsstyrelserna, vilket skulle ha flera fördelar, bl. a. därför att det är länsstyrelserna som redan nu har att upprätta länsplaner för åtgärder mot försurning m. m.

Utskottets överväganden

Utskottet har vid tidigare tillfällen avstyrkt motioner med samma innehåll som den nu aktuella (senast i JoU 1984/85:28 s. 28). Enligt utskottets mening får det nuvarande systemet med en 15-procentig egeninsats som huvudregel anses vara en rimlig ordning, särskilt som i de flesta, åtminstone större, kalkningsprojekt det är en kommun som står som sökande och därmed svarar för egeninsatsen. Beträffande länsstyrelsernas ansvar för kalkningsprojekten vill utskottet framhålla att även om statsbidragsförordningen inte innehåller någon direkt tillsynsbestämmelse så har länsstyrelserna ändå en viss uppsikt över verksamheten bl. a. genom att det finns krav på länsstyrelserna att återkräva bidrag som beviljats på oriktiga uppgifter eller där bidragstagaren bryter mot något villkor för bidraget. I anslutning härtill kan nämnas att riksrevisionsverket nyligen har genomfört en granskning av de berörda myndigheternas arbete med kalkning av sjöar och vattendrag (redovisad den 18 september 1986, RRV dnr 1985:366). Riksrevisionsverket föreslår bl. a. att naturvårdsverkets ansvar som central myndighet i vad gäller kalkningsfrågor bör understrykas. I sammanhanget bör vidare nämnas att riksdagen för innevarande budgetår beslutade om en höjning av anvisade medel för kalkning med 23 milj. kr. från 97 till 120 milj. kr. (prop. 1985/86:100 bil. 11 s. 106 f, JoU 13 s. 97 ff). Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda bifall till motion Jo717.

Bakgrund

Sverige har sedan slutet av 1960-talet deltagit i ett omfattande arbete på det internationella planet för att få till stånd minskade utsläpp av försurande ämnen. Ett viktigt steg togs år 1979 då inom ramen för FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar undertecknades av alla berörda länder i Europa samt av USA och Canada. Konventionen trädde i kraft i mars 1983.

Inom ramen för konventionen har Sverige tillsammans med Norge och Finland lagt fram ett förslag om en minskning av svavelutsläppen med minst 30 % mellan år 1980 och år 1993. Flera av de länder som undertecknat konventionen har i Helsingfors i juli 1985 anslutit sig också till detta förslag (den s. k. 30-procentsklubben).

Under tiden 8—10 september 1986 ägde Nordiska rådets internationella konferens om gränsöverskridande luftföroreningar rum i Stockholm. I konferensens slutkommuniké enades deltagare från 16 stater i Europa om en rad åtgärder i syfte att reducera de gränsöverskridande luftföroreningarna. Bl. a. innehåller kommunikén en uppmaning till alla medlemmar av ECE-konventionen att ansluta sig till 30-procentsklubben. Vidare framställdes krav på ett intensifierat arbete för att reducera även utsläppen av kväveoxider.

Nordiska ministerrådet (miljöministrarna) har vid ett möte i Oslo den 21 och den 22 oktober 1986 fattat beslut om att utarbeta ett nordiskt program rörande luftföroreningar. Programmet skall presenteras i samband med Nordiska rådets session i Helsingfors i slutet av februari 1987. Miljöministrarna uttryckte också sin erkänsla för Nordiska rådets insats när det gäller kampen mot gränsöverskridande luftföroreningar och såg positivt på den slutkommuniké som blev resultatet av den tidigare nämnda konferensen i september 1986. Speciellt glädjande var det enligt ministrarna att representanter för Storbritannien och Polen anslöt sig till kommunikén.

Motionerna

Det internationella samarbetet är föremål för flera motionsyrkanden. Enligt motion Jo708 (yrkande 12) av Ulf Adelsohn m. fl. (m) bör Sverige nu inrikta sitt intresse på att få med Polen, Tjeckoslovakien och Storbritannien i 30-procentsklubben samt över huvud taget verka för längre gående konventioner i vad gäller gränsöverskridande luftföroreningar; bl. a. erinras om riksdagens beslut förra året om internationella miljöavgifter. I motion Jo738 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) framförs förslag om att Sverige bör väcka talan vid Internationella domstolen i Haag mot Polen och Storbritannien för dessa länders föroreningar av andra länders territorier (yrkande 38) och om ett tekniskt och ekonomiskt samarbe med Polen på miljöskyddsområdet (yrkande 39). Alf Svensson (c) föreslår i motion Jo776 att Sverige skall utöva kraftiga påtryckningar på Storbritannien för att minska de försurande utsläppen därifrån (yrkande 2) och att 200 milj. kr. anvisas som miljöbistånd till länder vars utsläpp försurar svensk natur men som inte själva har råd att vidta åtgärder (yrkande 15).

Av redovisningen tidigare för de svenska insatserna i det internationella miljösamarbetet när det gäller luftföroreningar framgår att Sverige vidtagit en rad åtgärder i syfte att få fler länder, bl. a. de i motionerna särskilt omnämnda, att ansluta sig till 30-procentsklubben. I likhet med vad utskottet anförde i samband med behandlingen förra året av försurningsprogrammet vill utskottet framhålla att också det bilaterala miljösamarbetet med bl. a. de östeuropeiska länderna bör intensifieras. Miljöminister Birgitta Dahl har också för en tid sedan besökt Polen och därvid enligt vad utskottet erfarit diskuterat flera frågor av betydelse för begränsningen av luftföroreningar som härrör från den delen av Europa. Beträffande de luftförorenande utsläppen från Storbritannien kan sägas att en ändrad inställning beträffande dessa problem kunnat förmärkas på senare tid från Storbritanniens egen sida. Förutom att Storbritannien vidtagit vissa inhemska åtgärder beträffande rening av utsläppskällor lär enligt uppgift ett regeringsbeslut om brittisk anslutning till 30-procentsklubben kunna vara nära förestående. Redan nu redovisade omständigheter är enligt utskottets mening tillräckliga för att förslaget att väcka talan inför Internationella domstolen mot Storbritannien och Polen inte bör bifallas. Tilläggas kan emellertid att en sådan talan av flera skäl torde ha små utsikter att vinna framgång, inte minst därför att det torde finnas brister i de formella förutsättningarna för en sådan talan. I detta sammanhang bör också erinras om att i enlighet med regeringsförklaringen i höstas regeringen har tillsatt en särskild miljöambassadör med uppgift bl. a. att sköta de bilaterala förhandlingarna på miljövårdsområdet.

Med hänvisning till nu redovisade synpunkter finner utskottet att yrkandena i motionerna Jo708 (yrkande 12, delvis), Jo738 (yrkande 39) och Jo776 (yrkandena 2 och 15) får anses vara i väsentlig mån tillgodosedda genom de åtgärder som — i flera fall efter det att motionerna väcktes — redan har vidtagits från regeringens sida. Någon åtgärd av riksdagen med anledning av dessa motionsyrkanden är således inte påkallad.

Yrkande 38 i motion Jo738 om att väcka talan vid Internationella domstolen avstyrks på av utskottet anförda skäl.

I motion Jo708 (yrkande 12 delvis) erinras om riksdagens beslut förra året om att uppbyggandet av en internationell luftvårdsfond, finansierad genom avgiftsuttag, borde övervägas av regeringen, vilket gavs regeringen till känna (JoU 1984/85:28 s. 13).

I den allmänpolitiska debatten nyligen lämnade miljöminister Birgitta Dahl upplysningar enligt vilka frågan om en internationell luftvårdsfond alltjämt är föremål för överväganden inom regeringskansliet (snabbprotokoll från riksdagsdebatterna 1986/87:14 s. 72). Med hänsyn härtill bör motion Jo708 yrkande 12, såvitt nu är i fråga, inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I motion Jo715 av Paul Lestander m. fl. (vpk) krävs bättre rening av utsläpp vid Sulitjelmaverket i Norge, alternativt stopp för fortsatt drift.

Enligt vad utskottet erfarit finns det uppgifter som tyder på att de norska myndigheterna numera är inställda på att verksamheten vid Sulitjelma-

verket skall upphöra i och med att den nuvarande tillståndsperioden löper ut, dvs. den 1 juli 1987. Utskottet, som utgår från att berörda svenska myndigheter uppmärksamt bevakar vad som framgent händer med driften vid Sulitjelmaverket, finner att för närvarande någon åtgärd från riksdagens sida inte bör vidtas med anledning av motion Jo715.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inriktningen av försurningsprogrammet, m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 delvis, 1985/86:Jo776 yrkande 1 och 1985/86:Jo799 yrkande 3,

2. beträffande *svavelutsläpp vid koleldning*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 4 och yrkande 5 delvis, 1985/86: Jo738 yrkande 41 delvis samt 1985/86:Jo799 yrkande 8,

3. beträffande *biobränslen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo708 yrkande 6,

4. beträffande *koldioxidutsläpp*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo799 yrkande 2,

5. beträffande *luftföroreningarna i Stockholmsområdet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo797 delvis,

6. beträffande *svavelavgift*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 i återstående del, 1985/86:Jo797 i återstående del och 1985/86:Jo799 yrkande 9,

7. beträffande *svavelhalten i eldningsoljor, m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 5 delvis och 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis,

8. beträffande *kväveutsläpp*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 5 i återstående del och 1985/86:Jo738 yrkande 41 i återstående del,

9. beträffande *statsbidrag vid kalkning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo717,

10. beträffande *bilaterala kontakter med Polen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo738 yrkande 39,

11. beträffande *talan vid Internationella domstolen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo738 yrkande 38,

12. beträffande *internationell luftvårdsfond*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo708 yrkande 12 delvis,

13. beträffande *Sulitjelmaverket*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo715,

14. beträffande *internationella kontakter i övrigt*

a) att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo708 yrkande 12 i återstående del,

b) att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo776 yrkandena 2 och 15.

Stockholm den 9 december 1986

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Oven Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Margareta Winberg (s), Kerstin Gellerman (fp), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s) och Ivar Virgin (m).

Reservationer

1. Inriktningen av försurningsprogrammet, m. m. (mom. 1)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Motionerna Jo738" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Dock delar utskottet uppfattningen i motion Jo738 att energispar- och oljeersättningsprogrammen bör fortsätta och intensifieras, bl. a. genom att på ett mer uttalat sätt än hittills presenteras som viktiga instrument i kampen mot luftföroreningar och försurning. Målsättningen för arbetet med utsläppsbegränsningarna bör vidare höjas i förhållande till förra årets beslut, och i enlighet med vad som anförs i motion Jo738 bör målet vara att minska de inhemska utsläppen av svaveldioxid med minst två tredjedelar och av kväveoxider med hälften mellan 1980 och 1995. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo738 bör ges regeringen till känna. Detta tillgodoser också i viss mån syftet med motionerna Jo775, Jo776 och Jo799 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *inriktningen av försurningsprogrammet, m. m.*
>
> att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 delvis, 1985/86:Jo776 yrkande 1 och 1985/86:Jo799 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Inriktningen av försurningsprogrammet, m. m. (mom. 1)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Motionerna Jo738" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Dock delar utskottet uppfattningen i motion Jo799 att målsättningen för det fortsatta arbetet med att begränsa utsläppen bör vara att pressa ned

dessa till en nivå som naturen långsiktigt kan ta emot utan att skadas. Härvidlag bör de gränsvärden som angavs av expertgruppen vid den internationella försurningskonferensen Miljö -82 tjäna som riktmärke, dvs. 0,5 g svavel per m^2. Vidare bör samhällets åtgärder inriktas på att ersätta användningen av fossila bränslen med förnybar och miljövänlig energi. Regeringens kolprogram måste därför avvisas och svavelutsläppen från oljeanvändningen begränsas. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo799 bör ges regeringen till känna. Detta tillgodoser också i viss mån syftet med motionerna Jo738, Jo775 och Jo776 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inriktningen av försurningsprogrammet, m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 delvis, 1985/86:Jo776 yrkande 1 och 1985/86:Jo799 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Inriktningen av försurningsprogrammet, m. m. (mom. 1)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Motionerna Jo738" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Dock får tiden nu anses vara mogen för vissa mer ingripande åtgärder. De 100 värsta svavelutsläppskällorna i landet, dvs. de som släpper ut över 400 ton svaveldioxid per år, bör bli föremål för riktade åtgärder. Redan år 1987 bör de femton värsta utsläppskällorna åtgärdas. Vidare bör enligt utskottets mening förslaget i aktionsplanen om att åtgärder som understiger ett visst pris/ton genomföras snarast. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo775 bör ges regeringen till känna. Detta tillgodoser också i viss mån syftet med motionerna Jo738, Jo776 och Jo799 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *inriktningen av försurningsprogrammet, m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 delvis, 1985/86:Jo776 yrkande 1 och 1985/86:Jo799 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Svavelutsläpp med koleldning (mom. 2)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "De skärpta" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Beträffande begränsningen av utsläppen vid koleldning delar utskottet uppfattningen i motionerna Jo708, Jo738 och Jo799 att gränsvärdet för

svavelutsläpp från alla kolanläggningar bör vara 0,05 g/MJ. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *svavelutsläpp vid koleldning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 4 och yrkande 5 delvis, 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis och 1985/86:Jo799 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Biobränslen (mom. 3)

Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp) och Ivar Virgin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "vedförbränningen bifallas" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Jo708 att det också för större flis- och torvanläggningar måste ställas stränga reningskrav för att luftföroreningarna skall kunna hållas på en rimlig nivå. I linje härmed bör det uppdras åt regeringen att lägga fram förslag och riktvärden för förbränning av torv, ved och även andra biobränslen i större anläggningar. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *biobränslen*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo708 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Koldioxidutsläpp (mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Syftet med" och slutar med "för försurningsprogrammet" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i motion Jo799 att koldioxidproblemet är ett av de angelägnaste globala miljöproblemen och att därför regeringen bör ta fram ett program för minskning av förbränningen av kol och olja i syfte att begränsa också utsläppen av koldioxid. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets yttrande under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo799 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Svavelavgift (mom. 6)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c) och Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Sistnämnda motion" och slutar med "på svavelutsläpp" bort ha följande lydelse:

Beträffande svavelutsläppen från de största utsläppskällorna konstaterar utskottet i likhet med motionärerna i motion Jo799 att nuvarande styrmedel inte kan anses vara tillräckliga utan att det bör övervägas om inte en svavelavgift bör användas för att stimulera en anpassning till bästa möjliga reningsteknik. Frågan om införandet av en svavelavgift bör därför utredas, och det får ankomma på regeringen att bestämma de närmare formerna för en sådan utredning. Vad utskottet sålunda anfört — som även tillgodoser syftet med motionerna Jo775, Jo776, Jo738 och Jo797 såvitt nu är i fråga — bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *svavelavgift*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 i återstående del, 1985/86:Jo797 i återstående del och 1985/86:Jo799 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. svavelavgift (mom. 6)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Sistnämnda motion" och slutar med "på svavelutsläpp" bort ha följande lydelse:

För att minskningen av svaveldioxid skall kunna fortgå i enlighet med den målsättning som utskottet satt upp bör en miljöavgift läggas på svavelutsläpp. En sådan avgift bör vara så konstruerad att avgiften trappas ned allt efter som utsläppet minskar. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo738 bör ges regeringen till känna. Därmed är också i viss mån syftet med motionerna Jo775, Jo797 och Jo799 tillgodosett såvitt däri förordats införandet av en svavelavgift.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *svavelavgift*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis, 1985/86:Jo775 yrkande 2 i återstående del, 1985/86:Jo797 i återstående del och 1985/86:Jo799 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Svavelhalten i eldningsoljor, m. m. (mom. 7)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Ivar Virgin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "och Jo738" bort ha följande lydelse:

I de överväganden som sålunda pågår bör enligt utskottets mening också framtas förslag till effektivare avsvavling vid förbränning av olja. På sikt bör — som anförs i motion Jo708 — målsättningen vara att utsläppen sänks till 0,1 g svavel/MJ vid större anläggningar. En annan möjlighet — vid sidan om avsvavling — för att uppnå detta är att i större utsträckning använda lågsvavlig olja. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna. Därmed tillgodoses i viss mån syftet med vad som i motion Jo738 anförts om sänkt svavelhalt i eldningsoljor.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *svavelhalten i eldningsoljor*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 5 delvis och 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Svavelhalten i eldningsoljor, m. m. (mom. 7)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "och Jo738" bort ha följande lydelse:

De överväganden som sålunda pågår bör enligt utskottets mening resultera i att den högsta tillåtna svavelhalten i eldningsoljor sänks från 1 till 0,5 % för tjock eldningsolja och från 0,3 till 0,15 % för tunn eldningsolja. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo738 bör ges regeringen till känna. Detta tillgodoser i viss mån önskemålet i motion Jo708 om skärpta gränsvärden för utsläpp från oljeförbränning.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *svavelhalten i eldningsoljor*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 5 delvis och 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Kväveutsläpp (mom. 8)

Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp) och Ivar Virgin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Vad som" och slutar med "vid kolförbränning" bort ha följande lydelse:

Vid sidan om detta program bör regeringen tillsätta en utredning i syfte att åstadkomma minskningar av kväveoxidutsläppen. En sådan utredning bör bl. a. komma med förslag till låga gränsvärden för kväveoxider vid kolförbränning. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo708 och Jo738 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *kväveutsläpp*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Jo708 yrkande 5 i återstående del och 1985/86:Jo738 yrkande 41 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Talan vid Internationella domstolen (mom. 11)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Yrkande 38" och slutar med "anförda skäl" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion Jo738 anser utskottet att talan bör väckas vid Internationella domstolen mot Storbritannien och Polen. De åtgärder som hittills vidtagits kan inte anses tillräckliga, och eventuella svårigheter av formell eller annan natur får inte utgöra hinder för en sådan talan. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *talan vid Internationella domstolen*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo738 yrkande 38 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Sulitjelmaverket (mom. 13)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Enligt vad" och på s. 11 slutar med "motion Jo715" bort ha följande lydelse:

Visserligen har utskottet erfarit att det finns uppgifter som tyder på att de norska myndigheterna numera är inställda på att verksamheten vid Sulitjelmaverket skall upphöra i och med att den nuvarande tillståndsperioden löper ut, dvs. den 1 juli 1987. Utskottet anser emellertid i likhet med vad som anförs i motion Jo715 att regeringen bör ta kontakt med Norges regering och därvid verka för att en höggradig rening av stoft och kopparutsläpp från Sulitjelmaverket kommer till stånd, alternativt att driften vid verket stoppas. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *Sulitjelmaverket*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo715 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Internationell luftvårdsfond (mom. 12)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anför:

Riksdagens beslut förra året om försurningsprogrammet innefattade — till följd av motionsyrkanden härom — ett tillkännagivande till regeringen att uppbyggandet genom avgiftsuttag av en internationell luftvårdsfond förtjänade att övervägas av regeringen. I den allmänpolitiska debatten för en tid sedan förklarade miljöminister Birgitta Dahl att hon kände "en utomordentligt stor respekt för riksdagens beslut" och att hon skulle se till att riksdagens beslut effektueras. Vi vill härmed ta tillfället i akt och än en gång påtala det anmärkningsvärda i att något resultat av förra årets riksdagsbeslut ännu inte har redovisats för riksdagen.

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Ivar Virgin (alla m) anför:

Enligt vår uppfattning bör vid det internationella samarbetet följande synpunkter beaktas särskilt.

Det behövs internationella överenskommelser om radikåla sänkningar av de gränsöverskridande luftföroreningarna. Sverige tar emot betydande mängder av bl. a. svaveldioxid från sina grannländer och i gengäld "exporterar" vi betydande mängder till omgivande länder.

År 1979 togs ett viktigt steg på miljövårdens område, när 34 länder i Europa och Nordamerika undertecknade en konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar. Det skedde inom ramen för ECE, FN:s ekonomiska kommission för Europa. Konventionen trädde i kraft den 1 mars 1983.

Vid en konferens nyligen i Ottawa i Canada enades ett antal länder om att minska sina svavelutsläpp med 30 % fram till 1993.

I juni 1984 hölls en miljökonferens i München, varvid ytterligare länder anslöt sig till överenskommelsen. Speciellt viktigt för Sverige var den östtyska och sovjetiska anslutningen.

Regeringen bör nu inrikta sitt intresse på att få med Polen, Tjeckoslovakien och Storbritannien i 30-procentsklubben.

Enligt regeringens egna beräkningar i proposition 1984/85:127 är Storbritannien de facto redan med i klubben, då landet från 1980 fram till 1995 minskar sina svavelutsläpp med 30 % liksom andra konventionsstater. En formell bekräftelse på detta vore dock värdefull. Polen och Tjeckoslovakien beräknas under samma period minska sina utsläpp med 5 resp. 10 %, vilket är klart otillfredsställande.

Sverige bör i internationella förhandlingar arbeta för längre gående konventioner i vad gäller gränsöverskridande luftföroreningar i fråga om svavelutsläpp men även föra in kväveoxid- och kolväteutsläppen i förhandlingsbilden. Samkörningen av kraftverken i Norden ger stora miljömässiga fördelar. Varje gång Norge eller Sverige kan leverera elenergi från vattenkraftverk eller kärnkraftverk till Danmark, kan danskarna minska sin kolbaserade elproduktion och därmed reducera luftföroreningarna.